

ходять особистісні мотиви діяльності, на друге – мотиви престижності, на третє – колективістські мотиви. Щодо учнів ПТНЗ, то їх показники суттєво не відрізняються, а це означає, що всі мотиви діяльності і для студентів, і для учнів є однаково важливими.

Заключний етап дослідження – тестування для визначення рівня вихованості учнів і студентів. Запропоновано тест, у якому є 10 показників (толерантність, адаптація, патріотизм, соціальна активність та ін.), до кожного з яких наведено 4–5 суджень, які слід було оцінити за чотирибальною шкалою. За результатами тестування встановлено, що рівень вихованості учнів коливається в межах від 2 до 2,85 балів, тобто є середнім. Шкала коливання рівня вихованості студентів – від 2 до 3,10 балів (це теж середній рівень, як і в учнів). Мінімальним показником в учнів є «ставлення до природи» із середнім балом 2,38, а максимальним – «автономність», бал якого 2,84. Мінімальним значенням показника у студентів виявилось «ставлення до здоров'я», а максимальним – «автономність» із балом 3,10.

Отже, у закладах професійної освіти молоді люди мають можливості для всебічного розвитку, домінантними в їхніх діях є особистісні мотиви, а рівень вихованості середній, що нині має спонукати до активізації процесу виховання майбутніх фахівців. Можливі шляхи й методи вдосконалення виховання студентської та учнівської молоді потребують подальших досліджень.

Тарасова В.
УО «МГУ им. А. А. Кулешова»

СОЦИАЛЬНО-ПРАВСТВЕННОЕ ВОСПИТАНИЕ ДЕТЕЙ СРЕДСТВАМИ НАРОДНОЙ ПЕДАГОГИКИ

В современной педагогической науке особое внимание уделяется социально-нравственному воспитанию детей. По мнению исследователей А. Г. Ахтян, И. А. Зимней, Н. В. Микляевой, социально-нравственное воспитание личности состоит в усвоении основных понятий о социальных нормах и отношениях, об общечеловеческих ценностях, о культуре

социальных отношений (включая экономические и правовые), в формировании основных элементов гражданско-патриотического сознания.

Мы рассматриваем традиции и опыт народной педагогики как основное средство социально-нравственного воспитания. Совокупность представлений, взглядов, суждений, убеждений и идей в области указанного вида воспитания отражены в народном фольклоре, различных видах трудовой деятельности, ремёслах, традициях, обычаях и обрядах, народном искусстве.

Как средство словесного убеждения в народной педагогике использовались сказки, легенды, песни, скороговорки, басни, притчи, назидания, пословицы и поговорки, направленные на передачу подрастающему поколению основных представлений о добре и зле, о правилах жизни в обществе, о причинно-следственных связях поступков отдельного человека и отношения к нему со стороны социума. Такие представления, полученные иносказательно, в непринужденной форме, что характерно для устного народного творчества, остаются в сознании ребенка и определяют нормы его поведения. Дети знакомятся с жизнью разных народов, национальными обычаями и традициями через эти жанры устного народного творчества, проникнутые верой в справедливость, в победу добра над злом, осуждающие лень, тунеядство, жадность. Пословицы и поговорки – развернутая система, показывающая идеал человека, имеющего такие качества, как трудолюбие, смелость, честность, патриотизм.

Народные игры воспитывают морально-этические качества, общечеловеческие ценности (ответственность, долг, честь, совесть, терпимость, любовь, сопереживание). Считаем, в социально-нравственном воспитании актуально использование традиций, обрядов народа, так как их совокупность выражает отношение людей к природе и окружающим людям. Через ритуалы и обряды вырабатываются нормы поведения в важных жизненных ситуациях. Использование народного искусства (устного народного творчества, народной музыки, народного театра, декоративно-прикладного искусства) ведёт к развитию творческого потенциала личности ребенка, сплочению детского коллектива, развитию навыков сотрудничества, чувства ответственности и взаимопомощи.

Таким образом, обращение к традициям и культуре народа будет способствовать эффективному развитию процесса социально-нравственного воспитания детей, т. к. только в народной педагогике встречается такое многообразие средств и факторов этого вида воспитания: природа, игра, слово, труд, общение, традиции, религия, искусство.

Хавіна І.
НТУ «ХП»

ОСОБИСТІСНІ ЯКОСТІ СУЧАСНОГО ВИКЛАДАЧА В ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Усі особисті якості сучасного викладача взаємопов'язані й однаково важливі. Він повинен мати інтерес до своєї професії, педагогічні нахили й покликання. Інтерес до професії відбивається в позитивному емоційному ставленні до студентів, у прагненні постійно вдосконалювати свої педагогічні знання й навички. Викладач повинен мати стійке бажання присвятити себе педагогічній діяльності, оскільки не може педагог бути успішним, якщо він байдуже ставиться до своєї професії. Одними з найважливіших якостей викладача вважають його педагогічний обов'язок і відповідальність, оскільки ці якості вимагають дотримання професійної честі й моралі, а вищий вияв цього – самовідданість педагога. Ці якості формують авторитет викладача, без якого студенти не визнаватимуть інтелектуальну та моральну сили й переваги педагога. Авторитетний викладач повинен бути ерудованим, толерантним, принциповим, справедливим, відповідальним, має гідно поводитися, бути бадьорим, життєрадісним, привітним, стриманим, привабливим не тільки зовні, але й внутрішньо.

Важливими для сучасного викладача є такі якості, як педагогічні здібності, педагогічна культура й майстерність, професійно-педагогічна компетентність і техніка, педагогічна творчість. Професіоналізм – якість педагога, без якої він не може продуктивно, грамотно розв'язувати соціальні, професійні й особистісні завдання. Педагогічна культура забезпечує вдосконалення навчально-виховного процесу й самовдосконалення самого педагога та охоплює такі компоненти, як етика, ерудиція, культура мо-